

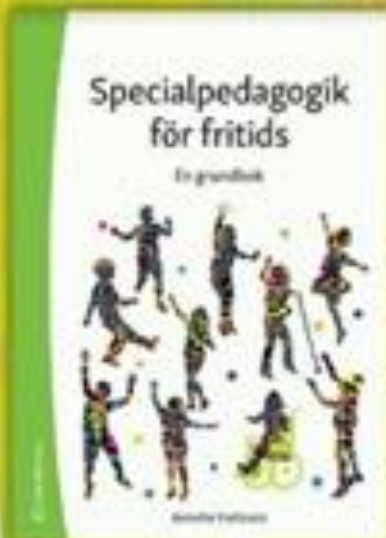
**Närvarofrämjande
miljö i skola och LSS-
verksamheter**
*ett lågaffektivt synsätt
som redskap*

**Lågaffektiva dagar 2025,
Göteborg**

**Annelie Karlsson,
Funkkonsulten**

Kort om mig

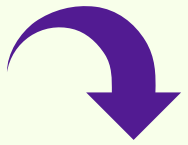
funkkonsulten

Annelie Karlsson
Specialpedagog

Nu

Föreläsning 11-12:30

Nästa

Lunch 12:30-13:30

Praktiskt

Presentationsbilder som PDF mejlas ut

Fota om ni vill

Frågor och Reflektioner – löpande eller i efterhand

Detta ska jag ta upp

Det dystra nuläget

Forskning, statistik och stödmaterial

Pedagogiskt perspektiv

Socialt perspektiv

Fysisk miljö

Hjälpmedel och stöd för autonomi

Var är vi nu?

LSS

Ingen vet ?

SKOLA

Vi börjar veta i de obligatoriska skolformerna.

Andra skolformer mer oklart.

Definition av problematisk frånvaro

Lite oklart ...

Giltig och Ogiltig frånvaro – spelar det någon roll?

Skolverket använder begreppet ***total frånvaro***

Total frånvaro på 15- 100% HT 2023

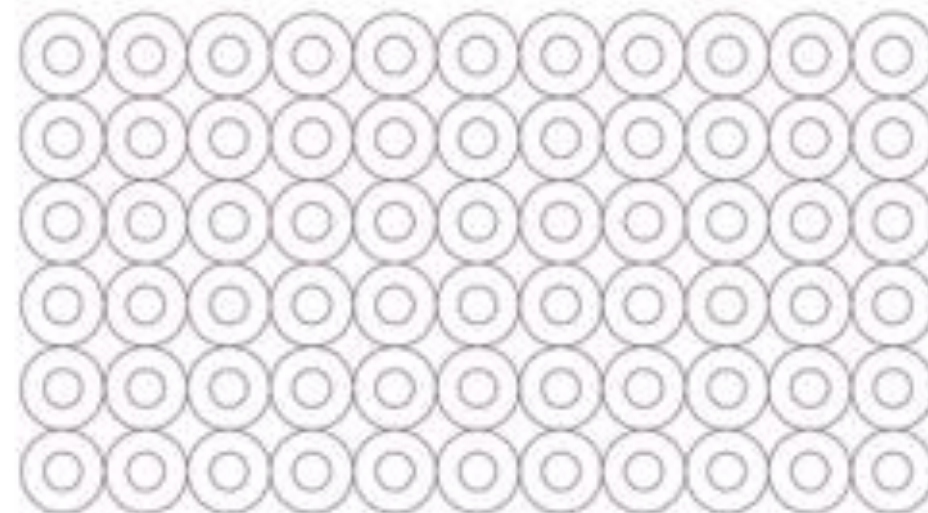
Förskoleklass och
grundskolans år 1-9 **19%**

Anpassad grundskola
år 1-9 **32 %**

Nationell kartläggning av elevfrånvaron 2023

De obligatoriska skolformerna

Förslag om nationellt register om skolfrånvaro

- Frånvaro ska enligt förslaget rapporteras in till Statistiska centralbyrån två gånger per år.
- Gäller obligatoriska skolformer, samt gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola
- Vikten av skolsociala team belyses av utredarna

SPSM – kvantitativ forskningsöversikt

- förbättra skolklimatet, särskilt genom insatser som ökar läsbarhet och skolresultat
- kombinera insatser för att stärka skolans socioemotionella kompetenser
- stötta elever med särskilda behov
- samarbeta med föräldrar och andra aktörer
- involvera eleverna i skolornas utvärdering
- förbättra den fysiska skolorn, exempelvis förbättra handhygien och insatser som möjliggör för eleverna att äta frukost i klassrummet

SPSM

Skolans insatser för att
främja närvaro och
förebygga frånvaro
för alla elever

En systematisk översikt från Samordningsgruppen för skolhälsovård

”Man är ju typ elev, fast på avstånd”

*Problematisk skolfrånvaro ur elevers,
föräldrars och skolpersonals perspektiv*

Avhandling av Tobias Forsell

Umeå universitet 2020

UMEÅ UNIVERSITET

Gradvis utanförskap:

- Ökade krav på att organisera socialt liv och lärande.
- Undvikande beteende för att hantera osäkerhet.

Bidragande faktorer:

- Lärandemiljö, relationer med skolpersonal och elever.
- Frånvaro utvecklas över tid, varierar i längd.

Tidiga tecken:

- Föräldrar: verbalt motstånd, kroppsliga besvär, oroande beteende.
- Skolpersonal: återkommande kort frånvaro.

Orsaker och upprätthållande faktorer:

- Oro, depression, ångest, social distansering.
- Bristande sociala kontakter, känsla av utanförskap.

Skolans anpassningar:

- Ändrad lärmiljö ökar närvaro.
- Alternativa lärmiljöer, skolbyten, nya stödpersoner.

Relationer och stöd:

- Positiv attityd från personal viktig.
- Samhörighet och att bli sedd motiverar elever.

Samarbete:

- Skolan leder förändringar, skapar gemensam förståelse.
- Externt stöd från socialtjänst och barnpsykiatri kan behövas.

Konsekvenser av lång frånvaro:

- Studieförsening, isolering, ångest, depression.
- Kräver långvarigt stöd för återgång.

Slutsats:

- Anpassade lärmiljöer och socialt stöd är avgörande.
- Samarbete mellan skola, föräldrar och elever är centralt.

Stärkt kvalitet bör öka närvaro

Förutsättningar behöver anpassas efter individen

Personal med rätt kompetens är den viktigaste resursen.

Kunskap om funktionsnedsättningar

Personalens grundläggande värderingar ,
synsätt och kommunikation.

Kunskap behövs om anpassad miljö och
hjälpmedel som autonomistöd

Meningsfullhet leder till god kvalité

Hälsa

Gruppernas storlek och sammansättning

Organisatoriska faktorer påverkar hur
deltagarnas behov tillgodoses.

**Att utveckla den dagliga
verksamheten**

Ett kunskapsstöd

Digitala Dagliga Verksamheter.

Pågående forskning Uppsala Universitet

Förutsättningar för digital DV:

- Teknik
- Kunnig personal både på DV och i hemmiljön
- Engagerande aktiviteter
- Tydliggörande pedagogik

Richard Gäddman Johansson & Kristina Engvall

Digital daglig verksamhet

– utmaningar och möjligheter till digital inkludering för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning

Digital daily activities – challenges and opportunities for the digital inclusion of adults with intellectual disability

This article analyses challenges and opportunities related to the digitisation of daily activities for adults with intellectual disability (ID) using information and communication technology (ICT). An overarching question is whether these experiences can promote digital inclusion for people with ID, in accordance with the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. The article draws on interviews with 16 service users, nine support persons and 19 staff and managers at five day centres, all of which used digital activities during the COVID-19 pandemic. The interviews were analysed using theoretical thematic analysis informed by van Dijk's (2012) arguments on the diffusion, acceptance, and adoption of new technologies to achieve digital inclusion. During the spring of 2020, many day centres closed due to COVID-19. The introduction of digital activities revealed a lack of access to ICT. Bureaucratic barriers were encountered, such as uncertainty about secure digital platforms and GDPR. Additionally, ICT use could be challenging due to rapid developments, as well as ubiquitous demands for the innovation and improvement of provided activities. Another obstacle was a lack of digital skills and scepticism towards digital activities among staff at the day centres and support persons in the service users' home environments, which sometimes led to the denial of services. Yet, cooperative ICT usage among staff and support persons was perceived to promote a more holistic approach to service provision. When adequately supported, ICT usage allowed opportunities for personal development and improved self-esteem in persons with ID, as well as individually tailored service provision. The experiences of using ICT during the pandemic increased the day centres' abilities to overcome physical distance in offering meaningful activities for service users. However, disparities persist, warranting further efforts towards reducing the digital divide affecting people with ID.

Keywords: digital divide, intellectual disability, information and communication technology, day centres, COVID-19 pandemic

Richard Gäddman Johansson is doktor i sociologi och arbetar som postdoktor vid Akademien för hälsa, värd och välfärd, Mälardalens universitet.

Kristina Engvall is docent vid Institutionen för socialt arbete, Uppsala universitet.

Kontakt: richard.gaddman.johansson@mda.se

Lågaffektiva verktyg i närvaroarbetet

Hantera

Utvärdera

Förändra

Tydliggörande pedagogik i närvaroarbetet

Hanterbart

Begripligt

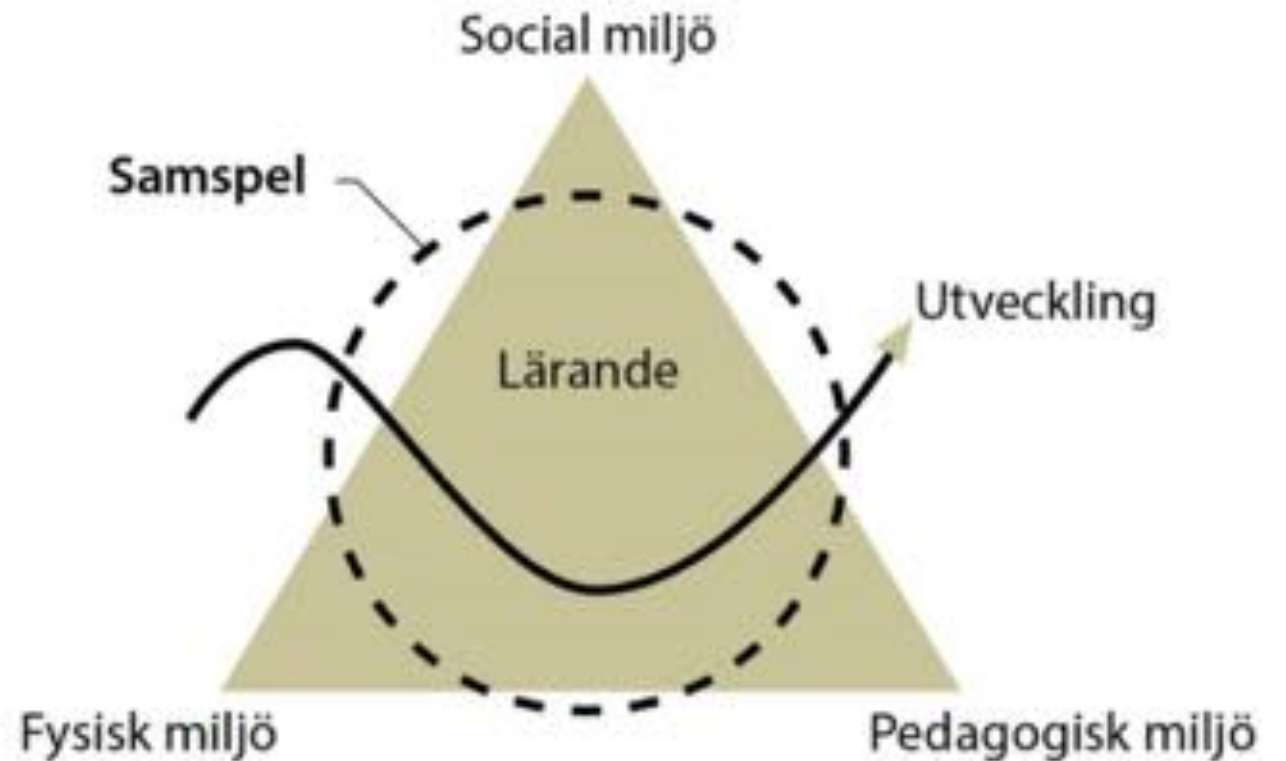
Meningsfullt

Vilka miljöer har vi?

SPSM

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Kim gör allt hen kan
för att reta upp mig
och bara ställer till
det för alla

Vi behöver verkligen
se över hur vi kan
göra det bra för Kim
så att hen får lyckas

Social miljö

Attityd hos personal

Bemötande gör skillnad

Va' fint att du är här!

Var har du varit?

Du har missat så mycket!

Personal tar ansvar

Autonomistöd

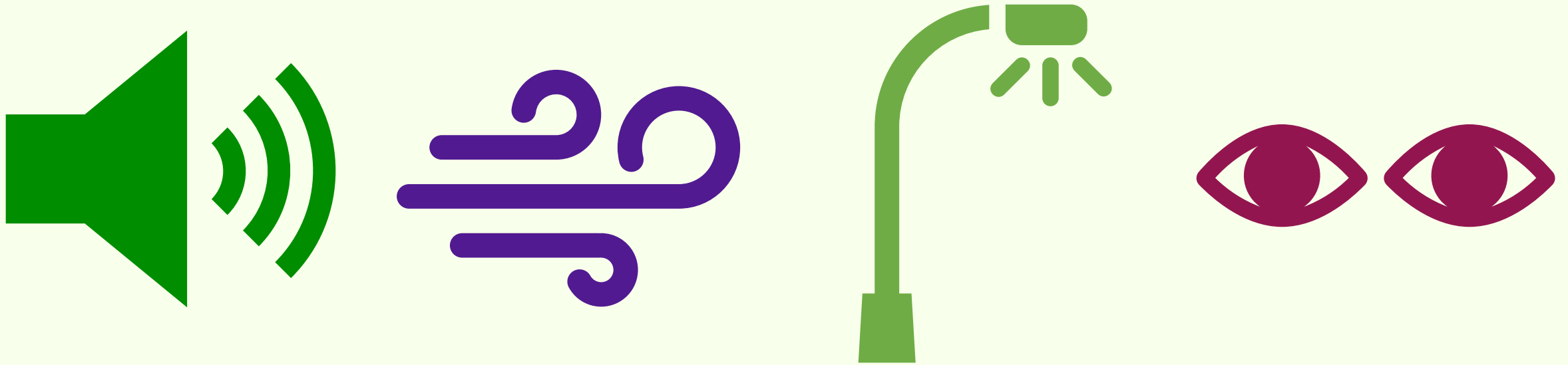
Uppmärksammar vad som funkar – för strategi

Säger förlåt när det blir fel

Kravanpassningar

Fysisk miljö

Den fysiska miljön ska göra den pedagogiska miljön tillgänglig

FYSISK miljö – hur upplever vi den?

Intryckssanera

Intrycksinventera

Möbler & inredning

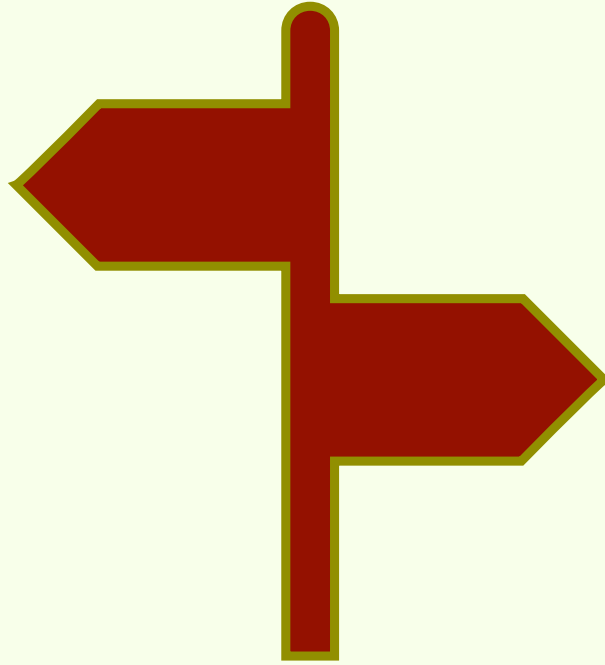
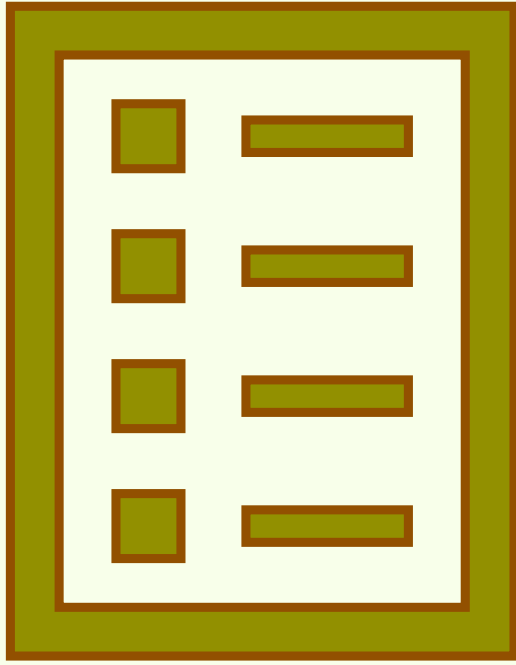

Rum för återhämtning & upptäckt

Utemiljö

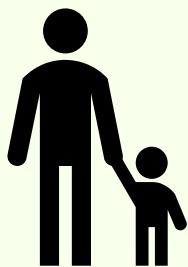
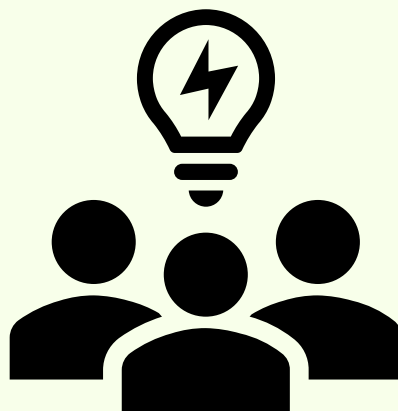
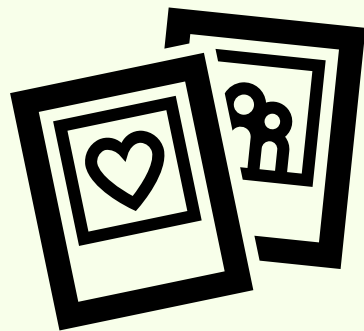
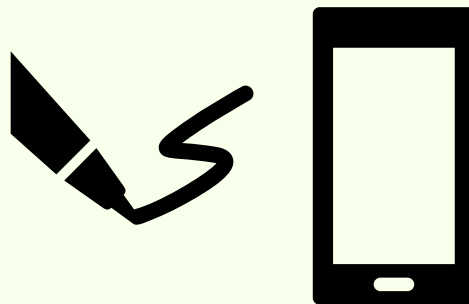
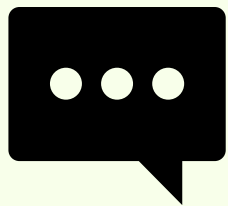

INFORMATIV MILJÖ

Pedagogisk miljö

- Kommunikativ miljö
- Stöd för kognition
- Tydlig miljö
- Stimulerande miljö
- Återhämtande miljö
- Autonomistödjande miljö

**En
kommunikativ
miljö tillåter
och möjliggör
kommunikation**

Kommunikationsstöd

Berätta om sig själv *stöttar kommunikation och autonomi*

Jag heter

Så här
kommunicerar jag

Så här vill jag att ni informerar
mig och kommunicerar med mig

mina intressen

så här behöver
jag ha det

jag uppskattar

jag gillar inte

jag är rädd för

Strategistöd

Jag vill spela kort

Jag frågar en
kompis

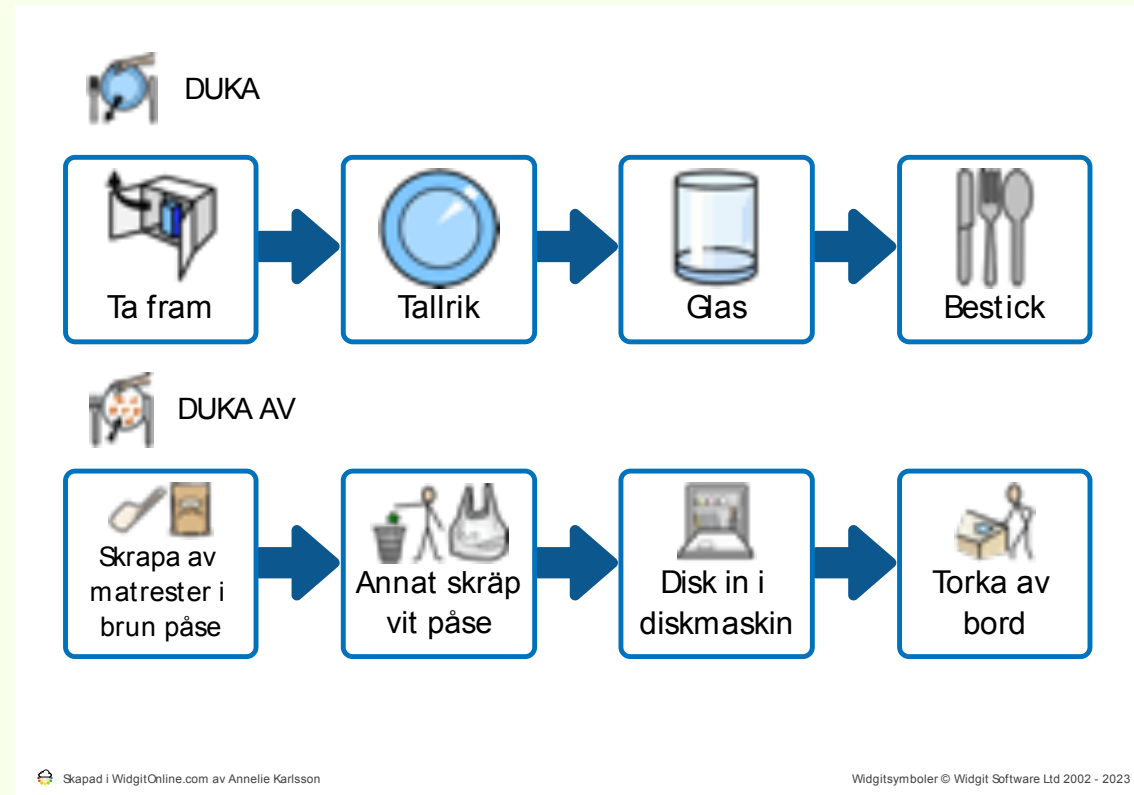

Vi bestämmer
vilket kortspel

Vi bestämmer
hur många
gångar

Kognitivt stöd 1 (2)

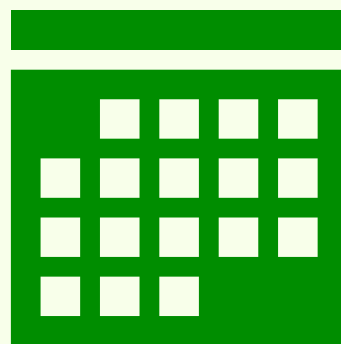
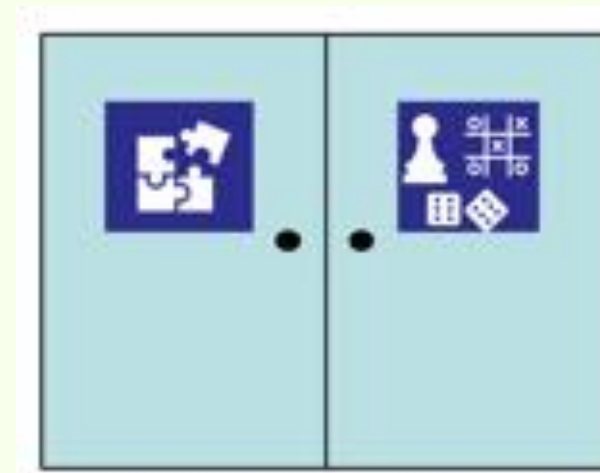
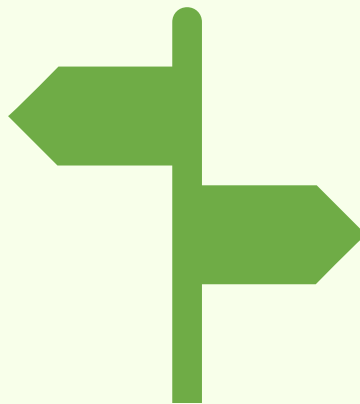
Kognitivt stöd, exempel 2(2)

INNAN DU GÅR HEM

- Plocka undan
- Hejda till vuxen
- Ytterkläder
- Ryggsäck

5 min	15 min	30 min	2 timmar
 MÅLA/RITA	 LÄSA TIDNING	 KORTSPEL	 HOCKEYSPEL
 PÄRLOR	 FINGERVIRKNING	 NAGELACK	 FIFA

En tydlig miljö underlättar autonomi

**Stimulerande och
intressant miljö**

En personal i taget

Hjälpmedel

Riskzonen?

- Pågående långtidsfrånvaro av känd anledning (t ex sjukdom)
- Tidigare lång frånvaro
- Person med omfattande stödbehov som byter verksamhet
- Person med oro och ångest
- Person med autism

DESSA BEHÖVER INTE
KARTLÄGGAS OM VI REDAN GÖR
JOBDET!

5 % FRÅNVARO

HÄR BEHÖVS
KARTLÄGGNING

DET BEHÖVER GÅ
SNABBT!

Kartläggningssmaterial som verktyg

- personens perspektiv främst
- formuleringar som inte lägger skuld
- Ska vara anpassat efter ålder och funktionsförmåga
- språkligt anpassat
- Ska vara anpassat för att passa alla, oavsett könsidentitet
- Ska ge oss den information vi behöver för att hjälpa personen och dess närstående

Kartläggning när frånvaron är ett faktum

Extramaterial på Natur & Kultur

Kartläggning vid hög frånvaro
Skolans namn: _____

Namn: _____

Kartläggning genomförd av: _____
(Namn, titlar och verksamhet)

Datum: _____

Detta är en arbetsform som kartläggning, till exempel för elever som upplever svårigheter i skolan. Det är viktigt att vara tydlig och tydlig för eleverna. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra.

INSTRUKTION

Undervisningsmaterial som innehåller texter som inte är tillgängliga för elever som har svårigheter i skolan. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra.

Kartläggningen genomförs på ett sätt som är tydligt och tydligt för eleverna. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra.

Undervisningsmaterial som innehåller texter som inte är tillgängliga för elever som har svårigheter i skolan. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra.

Undervisningsmaterial som innehåller texter som inte är tillgängliga för elever som har svårigheter i skolan. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra. Detta är viktigt för att eleverna ska kunna förstå vad som händer och vad de ska göra.

Systematisk närvaroöversikt som verktyg

Varje vecka – koll på närvaron

Snabbheten är avgörande!

En välfungerande organisation som verktyg

Relationer

Schema

Lokaler

Tydliga planer

Möjlighet att använda en ny oväntad plan vid behov

Kontinuerlig påfyllnad av kunskap – till alla

Rätt spelare på rätt position

Kartläggningen
undersöker

Vad funkar och vad funkar inte?

Framgångsfaktorer

Vad gör att vardagen fungerar?

Belastningsfaktorer

Vad försvårar?

Dagen i verksamheten

Hanterbar?

Begriplig?

Meningsfull?

Kartläggningen hämtar
in information från

PERSONALEN

PERSONEN

NÄRSTÅENDE

Från personalen

Personens förmågor

Den fysiska miljön

Anpassningar som görs

- Vem läggs ansvaret på?
- När lyckas personen?
- Upplever personen dagarna som meningsfulla?
- Känner personen sig delaktig?
- Finns en balans mellan krav och förmåga?

EHT gör klassrumsobservationer

Lyssnar

Observerar

Frågar

Lyssnar igen

Samarbeta – olika professioner

Observera olika typer av lektioner – glöm inte matsal, rast och ev. fritidshem

Stress och belastning

Från personen

Med en god relation och anpassad kommunikation kan vi få de svar vi behöver.

Annars får vi:

- *Det personen tror att vi vill höra.*
- *Inga svar.*

Vi lyssnar

Vi anpassar

- kommunikation
- tid
- plats
- form
- kartläggningmaterial

Från närstående

Vi:

använder tiden effektivt

anpassar kommunikation

värderar inte

förstår att närstående känner personen bäst

tar ansvar för relationen

tar ansvar för vårt uppdrag

Kartläggningsarbetet som stöd i arbetet med att planera, genomföra och utvärdera närvarofrämjande insatser

Efter kartläggning

Reflektera över, dokumentera och
lägg in i planer framåt

Vad har vi fått syn på att vi behöver
göra på de olika nivåerna?

Stärker det vårt pågående arbete?
Behövs något annat?

Verktygslådan blir större

Stanna upp och kolla vad ni lärt er?
*Om personens behov, om gruppens
behov, om verksamhetens behov*
Gör det synligt för all personal

När ni kartlägger en elev med hög frånvaro får ni syn på saker som när de åtgärdas fungerar förebyggande så att färre elever hamnar i riskzon

Illaluktande toalett i B-korridoren åtgärdas

För många elever har rast 10-10:15

Tydlig info saknas om vad som ska hända på idrottsdagar

Det behövs en tyst hörna i biblioteket

Kuratorn behöver sitta mer tillgängligt för eleverna

Lärarna i arberslag 5 behöver hjälp att förstå fler funktioner i skolplattformen

Vaktis är ett stort stöd för elever i 8a, han ska nu äta lunch med dem

Det är svårt att hitta NO-salarna, skyltning förbättras

Eleven Mia har hög begåvning i matte, en spetsgrupp 4-9 startas.

På kartläggningssamtal med Eli tog de en hundpromenad, det ska vi prova igen

Helle i 6a klarar att vara ute på rast när hon får hjälpa till med rastaktiviteterna, hon är ett stort stöd för några elever i tvåan.

När vi flyttade kaffebryggaren fick vi till fler möten och bättre relationer.

Genom ett bra kartläggningsarbete kommer ni att kunna göra kloka prioriteringar

Ni kommer att tjäna tid

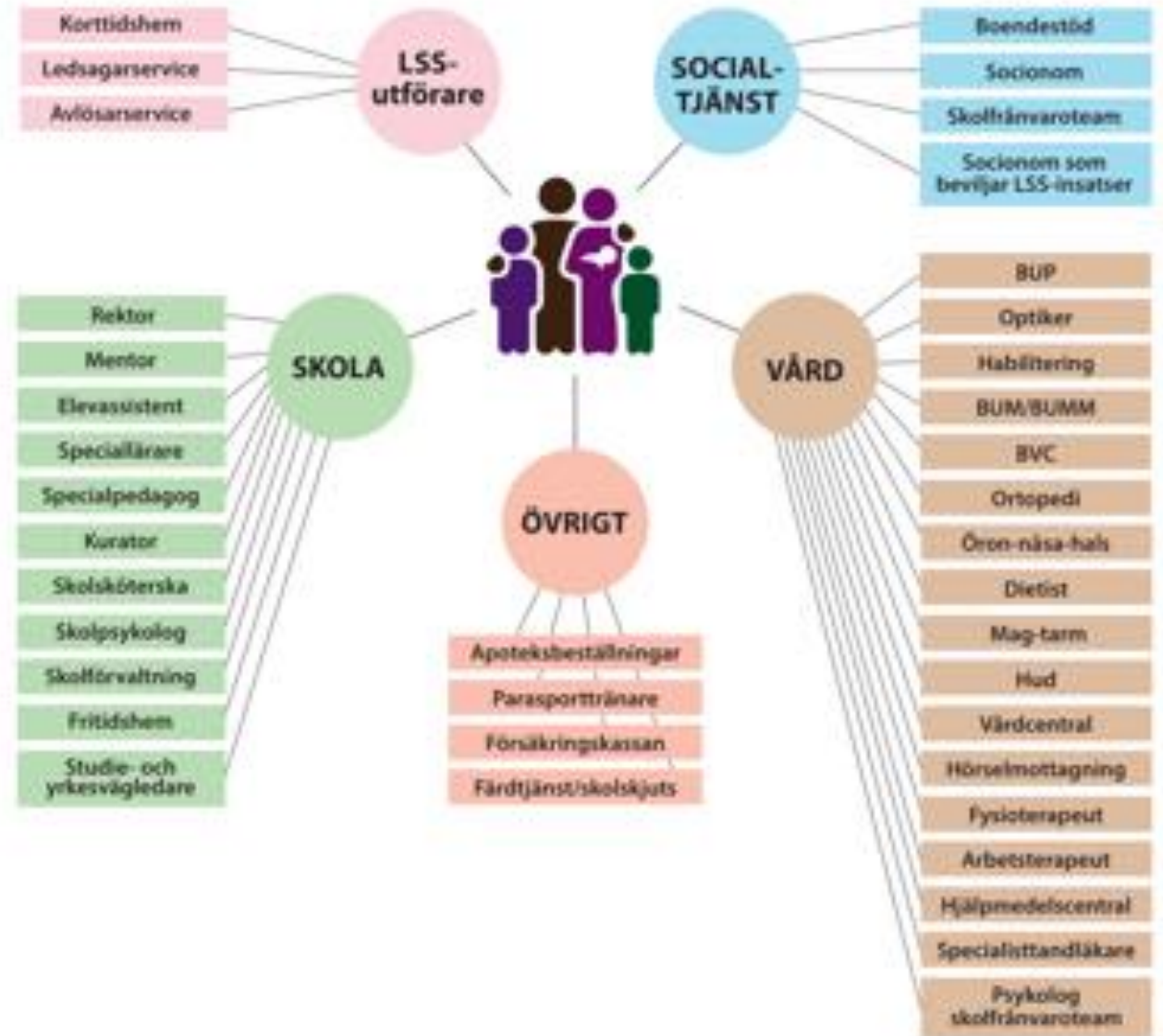
Stressreducerande insatser

- Nödutgång
- Pedagogdjur
- Onlineteknik

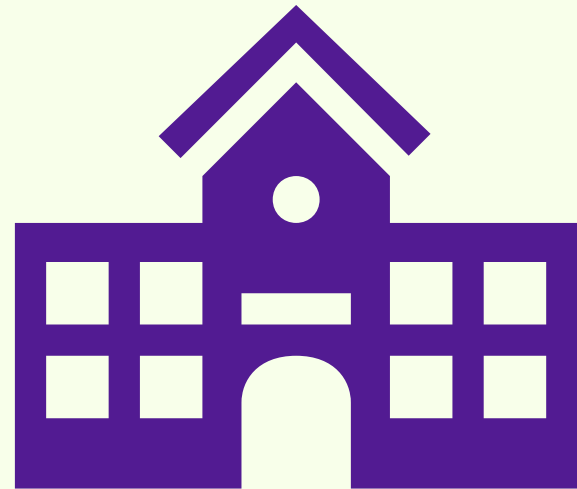
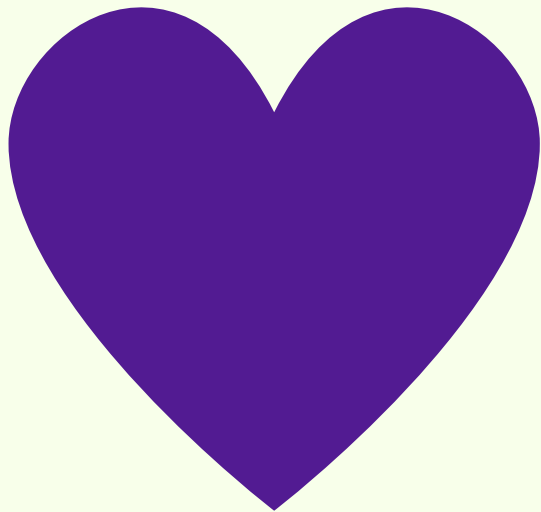

Samverkan

- Roller & ansvar
- Möten
- Informationsöverföring
- Överlämning till ny verksamhet

Och sen har vi FOLKHÖGSKOLA

En annan insats kan vara en väg

2019-06-28 Göteborg, 17 isolerade sig med datorspelen – gick inte till skolan | Göteborgs-Posten | Hälsa

Göteborgs-Posten

Nyheter Ekonomi Sport Kultur Ledare Debatt

Edvin Karlsson kommer till Datorspelsklubben varje torsdag. De senaste månaderna har arbetet med medlemmar blivit krävligt. "Det finns många fler av unga som behöver det här. Vi jobbar för att Datorspelsklubben också ska kunna bli daglig verksamhet, så att man kan få stöd om man flyttat hemifrån", säger gruppen Peter Östom. Bild: Mikael Mörner

Den här artikeln kan bara du som prenumererar läsa.

Edvin, 17, isolerade sig med datorspelen – gick inte till skolan

Hälsa • Han klarade inte av att gå till skolan – i stället satt han mest hemma ensam. Men Datorspelsklubben, som vänder sig till unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, hjälpte stuttonärare Edvin Karlsson att bryta isoleringen.

Att få vara en stjärna ger styrka

Det handlar om trygghet

Lugn miljö ger trygghet

Lugn miljö minskar risk för affektutbrott

Trygga relationer

Möjliggjord kommunikation

Glöm för sjutton inte...

att uppmärksamma bra grejer

Ingen kan göra allt,
men alla kan göra
något

Ta ansvar
– gör skillnad!

Tack!

annelie@funkkonsulten.se

www.funkkonsulten.se

butik.funkkonsulten.se

Funkkonsulten

Funkkonsulten

Annelie Karlsson

butik.funkkonsulten.se

Rabattkod **LAB2025**.

